

ТОДОР ТАГАРЕВ
ВАЛЕРИ РАЧЕВ

**ОТБРАНИТЕЛНА
ПОЛИТИКА
И
РАЗВИТИЕ
на
ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ
на
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
2018**

ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	7
УВОД	9
ЧАСТ ПЪРВА. АРГУМЕНТИРАНЕ НА ТРАНСФОРМАЦИЯТА	
1.1. Основни изводи от контекстните сценарии за планиране.....	15
Изводи, устойчиви тенденции и основни неизвестности.....	18
Тенденции във военните конфликти и въоръженото насилие.....	20
Специфична конфликтност в зоната на непосредствените национални интереси на сигурност.....	21
Развитие на стратегията за сигурност и военната стратегия	26
1.2. Визия за дългосрочното развитие на отбранителната институция ..	36
1.3. Равнище на националните амбиции за използване	
на въоръжените сили	45
Национални амбиции	47
Политически амбиции	54
Роли и задачи на отбраната и въоръжените сили	56
ЧАСТ ВТОРА. СТРУКТУРА НА СИЛИТЕ	
2.1. Методологични въпроси	63
2.2. Структуриране и описание на способности.....	65
Група способности I. Ефективно въздействие	68
Група способности II. Ефективно разузнаване	72
Група способности III. Защитата и устойчивост на войските и силите	73
Група способности IV. Логистична поддръжка	74
Група способности V. Ефективно командване и управление.....	75
Група способности VI. Мобилност и развърщане.....	77
Група способности VII. Генериране на способности.....	77
Група способности VIII. Формиране на регионалната среда за сигурност	80
Група способности IX. Стратегическа адаптивност.....	81
2.3. Амбиции в областта на отбраната	82
1. Управление на трансгранична военнополитическа криза.....	83
2. Принос към колективната отбрана.....	84
3. Контрол на границите, гарантиране на въздушния и морския суверенитет.....	84
3.1. Контрол на сухопътната граница.....	85
3.2. Защита на въздушния суверенитет	86
3.3. Защита на морския суверенитет	86
4. Противодействие на тероризма	88
5. Осигуряване на защита на обществения ред и сигурност.....	88
6. Защита на населението и критичната инфраструктура от последствията на природни бедствия, промишлени аварии и терористични актове	89

7. Принос към мирни операции извън територията на НАТО и ЕС.....	90
7.1. Характер на операциите	90
7.2. Принос и роля в експедиционна операция.....	91
7.3. Брой операции и равнище на участие	92
7А. Принос към съюзна/коалиционна операция за стабилизация и реконструкция.....	93
7Б. Принос към съюзните способности с готовност за бърза реакция (NRF и/или ERRF)	93
7В. Ротационен капацитет	95
8. Отбранителна (военна) дипломация	98
9. Качество на човешкия фактор във въоръжените сили.....	99
10. Технологично равнище на въоръжените сили.....	99
11. Роля и място на отбранително-индустриалната база на страната.....	100
Обобщение.....	101
2.4. Градивни елементи	102
2.5. От основни задачи към структура на силите	103
Управление на трансгранична военнополитическа криза (1).....	104
Група „Суверенитет“ (3 & 4).....	106
Контрол на сухопътната граница (3.1)	107
Защита на въздушния суверенитет (3.2).....	109
Защита на морския суверенитет (3.3)	110
Противодействие на тероризма на територията на страната (4)..	112
Подпомагане на гражданските власти при природни бедствия, промишлени аварии и терористични актове (6).....	114
Участие на въоръжените сили на Република България в операция по стабилизация и реконструкция при високо равнище на насилие в страната домакин (7А).....	117
Поддържане на готовност за участие в операция по налагане на мира/бойна операция (7Б).....	123
Принос към съюзна отбранителна операция на територията на съюзник (2).....	127
Осигуряване на обществения ред и сигурността при големи международни прояви с участие на ВИП личности (5).....	128
Въздушно патрулиране в интерес на друга страна (9).....	128
Агрегиране на изискванията на основните ситуационни сценарии	129
Анализ на изискванията на допълнителните ситуационни сценарии	134
2.6. Организационно структуриране на територията на страната.....	135
Сухопътни войски	135
Вариант 1 „Механизирани бригади + поделения по родове войски и осигуряване“	135
Вариант 2 „Общовойскове съединения и части“	136
Военновъздушни сили	137
Военноморски сили	137
2.7. От целева структура към реалистично целеполагане	138

**ЧАСТ ТРЕТА. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИНТЕГРИРАНАТА ОТБРАНИТЕЛНА
ИНСТИТУЦИЯ НА СТРАТЕГИЧЕСКО РАВНИЩЕ**

3.1. Визия за трансформация на стратегическото равнище.....	141
3.2. Избор на подход.....	142
3.3. Мисия.....	143
3.4. Функции.....	143
3.5. Равнище на амбиция за интегрираност.....	144
3.6. Модел на структурата.....	145
3.7. Структура за колективно управление на отбранителната институция.....	148
Разпределение на отговорностите и задълженията между основните длъжностни лица.....	149
Министър на отбраната.....	149
Омбудсман на отбраната.....	152
Заместник-министър на отбраната.....	152
Държавен секретар на отбраната/началник на националната отбрана.....	152
Заместник-държавен секретар на отбраната/ заместник-началник на националната отбрана.....	155
Национален директор по въоръженията.....	156
Командващ съвместните сили.....	157
Началници на видовете въоръжени сили.....	158
Началник на логистиката на отбраната.....	159
Основни структурни звена.....	159
Стратегически щаб на отбраната.....	159
Щабове на видовете въоръжени сили.....	163
Генерален инспекторат.....	165
Агенция „Аквизиция“.....	166
Командване на логистиката.....	167
Командващ и Щаб на съвместните сили.....	167
Рангове на длъжностите в интегрираното министерство.....	172
Численост на персонала.....	173
Оценка на „базовия модел“ на интегрирана съвместна отбранителна институция.....	175
3.8. Алтернативни възможности за организация на интегрираната отбранителна институция.....	177
Опция за свръхинтегриране: „Министерство на сигурността“.....	179
Опция за тотална интеграция: „Интегрирано министерство с пълна командна власт за министъра на отбраната“.....	180
Вариация за тотална интеграция: „Интегрирана военна сила“.....	182
Вариация за умерена интеграция: „Интегрирано министерство с две паралелни структури за стратегическо планиране и мениджмънт“.....	183
Опция за минимална/символична интеграция: „Интеграция чрез обособяване“.....	185

СЛЕДВАЩИ СТЪПКИ..... 186

СЛЕДВАЩИ СЪПКИ

„Моделният проект на въоръжените сили“ отразява политическата, професионалната и обществената потребност от дълбоко реструктуриране на сектора за национална сигурност и очерталия се консенсус, че организациите трябва да бъдат приведени в съответствие с промените в стратегическата среда на България, нейния нов политически и на сигурност статут и очакванията на обществото за по-ефективно държавно управление.

В съответствие с поставената цел докладът аргументира необходимостта от трансформация на отбранителната институция, представя резултатите от частично прилагане на методологията за планиране за способности и на тази основа предлага структура на силите и модел за реструктуриране на стратегическото равнище на управление. Той се явява непосредствено продължение на разработките на методология за планиране на отбраната и въоръжените сили по метода „планиране за способности“ с използване на контекстни и ситуационни сценарии. Пакетът от тези разработки представлява значителен напредък по овладяването на най-модерни и перспективни методи за планиране, използването на които в НАТО и държавите членки се развиват бързо и прилагат систематично.

Разработеният моделен проект илюстрира възможностите на тази методология. Най-важната ценност на разработката обаче е да послужи като основа за постигане на консенсус по основните параметри на трансформация на отбранителната институция. Единствено политико-стратегическият и гражданско-военният експертен консенсус могат да създадат необходимата среда за бързо и успешно провеждане на толкова сложна и отговорна задача като трансформацията на отбранителната институция.

Трансформация от такъв мащаб изисква трансформиращо лидерство от политически и военни ръководители – хора, които са убедени, че институцията трябва да служи изключително и само на нацията и националните цели и че никакви организационни, партийни и частни интереси не могат да се наместват в тази мисия, че за да служи добре, тя трябва да се развива като модерна, ефективна и ефикасна система и че това развитие трябва да бъде дело на всички хора от отбраната.

Трансформация от такъв мащаб се нуждае от достатъчно много хора, които владеят теорията на организационния мениджмънт и методите за управление на промяната на стратегическите организации в такава степен, че да са способни успешно да излязат от коловозите на традицията и организационното мислене.

Трансформацията се опира на идеята за качествено нов професионализъм на гражданските лица и военнослужещите в отбраната. Неговите основни елементи са новите професионални стандарти за квалификация и ефективност, новата единна система от ценности и

нов етос, водещи до нова култура на мислене и манталитет на поведение, адекватни на високата мисия на националната отбрана.

Трансформацията на отбраната е ново отношение към знанието и информацията – добиване, споделяне, интерпретиране, използване, поддържане и обновяване. Ако усилията за трансформиране на отбранителната институция не доведат до създаване на организация, базирана на знанието, то всякакъв „успех“ би бил частичен и временен.

Работата върху проекта очертава и основните въпроси, анализите и дискусиите, по които трябва да предхождат решенията за трансформация:

- По какъв начин националният сектор за сигурност трябва да бъде реструктуриран и организиран, че да бъде в състояние да посрещне предизвикателствата на XXI век и да отговори на очакванията на българите за повече сигурност? Най-важният аспект на един стратегически преглед на сектора е промяната в парадигмата на националната сигурност. Моделният проект изрично подчертава, че сериозна трансформация на институцията може да бъде извършена единствено в рамките на стратегически преглед на сектора за сигурност, който да доведе до предефиниране на ролите и задачите на институциите, преглед на техните способности и създаване на единен механизъм за тяхното развитие и поддържане.

- Как трябва да се отнасяме към концепцията за отбраната на страната в перспективата на следващите две-три десетилетия? Моделният проект приема, че това е единствено и само функция на колективната отбрана, но този постулат трябва да намери своето отражение в организацията, състава, командването и контрола и мениджмънта на отбраната.

- Какъв основен метод на планиране на отбраната трябва да се възприеме? Проектът е разработен с разбирането, най-прецизно планиране на отбраната и въоръжените сили може да се постигне чрез прилагане на методология за планиране за способности, включваща разработване и прилагане на комбинация от методи и похвати като контекстни и ситуационни сценарии, структурен, системен и операционен анализ и други, за които трябва да бъде организирано обучение и създадена организация за използване.

- Какъв трябва да бъде характерът на експертиза в отбранителната институция? Проектът убедително разработва тезата, че експертизата през следващите десетилетия все повече ще се слива – ще има политици и цивилни експерти, които разбират добре военната стратегия, и военнослужещи, които познават политическите идеи и механизми на управление. Тази перспектива трябва да намери отражение както в конституирането на професията на гражданския служител в отбраната, така и на организацията на звената в институцията.

- Какви са параметрите на технологичното обновление на армията? Проектът показва, че при амбиция за смяна на цели поколения

въоръжение и военно оборудване са необходими прецизни анализи за количествата и характеристиките на всяка нова (скъпоструваща) военна система.

- Как трябва да се отнасяме към съвместността в операциите и организацията на войските и силите? В проекта съвместността е възприета като парадигма на бъдещата армия, предложени са някои организационни решения, но границите на рационалната съвместност трябва да бъдат детайлно изследвани.

- Какви са характеристиките на новата нормативна уредба на отбраната? В проекта се подчертава, че редица от предлаганите и необходимите решения излизат извън рамките на съществуващите правни и регулационни норми.

- Какви са формите на публично-честно партньорство, които могат да бъдат използвани, за да се намали необходимостта от поддържане на скъпи собствени способности? В проекта се прави ясен анонс, че разширяването на спектъра от „външен“ принос към отбранителната система е средство както за облекчаване на структурата, така и за стимулиране на националния бизнес.

В доклада не са засегнати и редица важни въпроси на трансформацията като реструктурирането на огромния сектор, наричан „структури на пряко подчинение на министъра на отбраната“, военнообразователната система, системата на Военномедицинска академия и липсващото вече звено за военно контраузнаване.

Всички тези и редица други въпроси трябва да бъдат изследвани в дълбочина, за да се гарантира солидна научна основа на трансформацията и се осигурят достатъчно силни аргументи и сериозни алтернативи за избор на общи и специфични решения по въпросите на организацията, мениджмънта, командването, операциите, поддръжката и осигуряването.